HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

א) א סיכך על גבי אכסדרה שיש לה פצימין כשירה ואילו השוה פצימיה פסולה א"ל אביי לדידי כשירה לדידך סילוק מחיצות היא א"ל רבה בר רב חנן לאביי ולא מצינו מחיצה לאיסור והתניא ב בית שחציו מקורה וחציו אינו מקורה גפנים כאן מותר לזרוע כאן ואילו השוה את קרויו אסור א"ל התם סילוק מחיצות הוא שלח ליה רבא לאביי ביד רב שמעיה בר זעירא ולא מצינו מחיצה לאיסור והתניא יש במחיצות הכרם להקל ולהחמיר כיצד ג כרם הנטוע עד עיקר מחיצה זורע מעיקר מחיצה ואילך שאילו אין שם מחיצה מרחיק ד"א וזורע וזה הוא מחיצות הכרם להקל ולהחמיר כיצד היה משוך מן הכותל י"א אמה לא יביא זרע לשם שאילמלי אין מחיצה מרחיק ד"א וזורע וזוהי מחיצות הכרם להחמיר א"ל וליטעמיך אותבן ממתניתין ב) דתנן קרחת הכרם ב"ש אומרים כ"ד אמות וב"ה אומרים ט"ז אמה מחול הכרם ב"ש אומרים ט"ז אמה וב"ה אומרים י"ב אמה ואיזו היא קרחת הכרם ד כרם שחרב אמצעיתו אם אין שם ט"ז אמה לא יביא זרע לשם היו שם ט"ז אמה נותן לו כדי עבודתו וזורע את המותר אי זו היא מחול הכרם ה בין הכרם לגדר שאם אין שם י"ב אמה לא יביא זרע לשם היו שם י"ב אמה נותן לו כדי עבודתו וזורע את המותר (א) אלא התם לאו היינו טעמא דכל ד"א לגבי כרם עבודת הכרם לגבי גדר כיון דלא מזדרען אפקורי מפקר להו דביני ביני אי איכא ד' חשיבן ואי לא לא חשיבן אמר רב יהודה ו ג' קרפיפות זה בצד זה ושנים החיצונים מגופפים והאמצעי אינו מגופף ויחיד בזה ויחיד בזה ג) נעשה כשיירא ונותנין להן (ב) כל צורכן ודאי אמצעי מגופף ושנים החיצונים אינן מגופפין ויחיד בזה ויחיד בזה [ויחיד בזה] אין נותנין להם אלא בית שש איבעיא להו אחד בזה ואחד בזה ושנים באמצעי מהו אי להכא נפקי תלתא הוו ואי להכא נפקי תלתא הוו או דילמא חד להכא נפיק וחד להכא נפיק ואם תימצי לומר חד להכא נפיק וחד להכא נפיק שנים בזה ואחד באמצעי מהו הכא ודאי אי להכא נפיק תלתא הוו ואי להכא נפיק תלתא הוו או דילמא אימר להכא נפיק ואימר להכא נפיק ז והלכתא בעיין לקולא אמר רב חסדא

גידוד

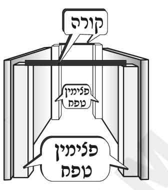

סיכך על גבי אכסדרה שיש לה פצימין. שתי דפנות יש לה כהלכתה לאורכה ועשויה כמבוי ובדופן שלישית ורביעית קבוען עמודים לקרני הזויות ויש להם טפח: **כשירה.** דתנן (סוכה ו:) שתים כהלכתן ושלישית אפילו טפח: **ואילו השוה את פצימיה.** שבנה ב' מחיצות בתוכה אצל מחיצות הראשונות ונמצאו פצימיה עומדין בין שתי המחיצות מכאן ובין שתי מחיצות מכאן ובתוך האכסדרה אינן נראין: **פסולה.** דאין לה אלא ב' מחיצות: **לדידי כשירה.** דפליגנא עלך בהא מילתא לקמן בפירקין ד) דאפילו אין לה שום מחיצה אמרינן פי תקרה יורד וסותם דסתם אכסדרה תחובין קורות למעלה מעמוד לעמוד שעליהן נותנים את התקרה והנך קורות יש להם פה דהיינו חודה שאינה עגולה אלא מרובעת: **לדידך.** נמי דאמרת פסולה אין כאן מחיצה לאיסור דהכא היינו טעמא שסילק מכאן את הפצימין ואת מחיצות הראשונות ע"י מחיצות הללו והעמידה על אלו לבדן: **חציו מקורה.** מכוסה בגג חלק כעין תקרת עלייה: **גפנים כאן.** תחת הקירוי: **מותר לזרוע כאן.** חוץ לקירוי מיד ואין צריך להרחיק דפי תקרה יורד וסותם והוי מחיצה מבדלת ביניהם: **השוה את קרויו.** שקירה כל הבית אסור אא"כ הרחיק: **סילוק מחיצות.** שהשלמה זו סילק פי תקרה ואין כאן מבדיל: **ביד רב שמעיה.** ציוהו להשיב לאביי תשובה זו: **להקל ולהחמיר.** פעמים שהמחיצה מתרת לענין כלאים ופעמים שהיא אוסרת: **עד עיקר המחיצה.** כלומר עד יסוד מחיצה סמוך ודבוק למחיצה: **היה משוך.** כרם רחוק מן הגדר אחת עשרה אמה וכ"ש פחות: **לא יביא זרע.** בין כרם לגדר וטעמא מפרש לקמן: **אותבן ממתני'.** דאלימא לאקשויי טפי (ג) מברייתא: **קרחת הכרם.** לקמן מפרשא: **עשרים וארבע אמות.** צריך שיהא בה להתירה להרחיק ארבע אמות ולזרוע ואם פחות אסור לזרוע בה אפילו טפח: **מחול.** סביב כעין מחולות: **אין שם שש עשרה אמה כו'.** לפי שיש כרם מכאן ומכאן וצריך להרחיק וליתן ארבע אמות לכרם לכל צד לעבודתו כמלא בקר וכליו שהיו חורשין בשוורין ואם נשארו ח' אמות באמצע שאם באת לחלקו לכאן ולכאן יש ד' אמות לכל חלק חשיבי ולא בטילי ולא אתי כרם דהאי גיסא ומבטל פלגא וכרם מהאי גיסא ומבטל פלגא: **כדי עבודתו.** ארבע אמות לכל צד: **י"ב אמות.** לקמן מפרש טעמא: **לאו היינו טעמא.** דתיהוי מחיצה מסויא ליה להאי מחול כי כרם: הכי גרסינן **ארבע אמות דלהדי כרם עבודת הכרם.** וכיון דצריך לו הוי כרם עצמו: **כיון דלא מזדרען.** משום דמקלקל ליה לכותל אבנים שהמחרישה מעלה עפר תיחוח והכותל נופל כשאין תחתיו קרקע חזקה והכי תנן בבבא בתרא (דף יט.) מרחיקין את הזרע כו': **אפקורי מפקר להו.** לגבי גדר ולא מצטרפי להדי האי דפייש לאחשובי דלא ליבטיל לגבי כרם: **ג' קרפיפות זה בצד זה.** כגון ה) שהיו מהלכין בדרך והקיפו ג' קרפיפות לדירה במחיצה של שתי כגון של קנים או של ערב כגון חבלים שלא התירו בו ליחיד אלא בית סאתים כדמפרש בפ"ק (דף טז:) דשיירא מותרת להקיף כל צרכן בקנים ובחבלים לדירה אבל יחיד יותר מבית סאתים לא אא"כ עשה שתי וערב מחיצה קיימת: **ושנים החיצונים מגופפין וכו'.** שהחיצונים רחבים מן האמצעי והוא פרוץ לשניהם במלואו וגיפופיהן עודפין עליו: **ויחיד בזה ויחיד בזה [ויחיד בזה] נעשו שיירא ונותנין להן כל צורכן.** דאמרינן דיורי גדולים בקטן ונמצאו שלשתן באמצעי והאמצעי מצרפן ומותר אמצעי זה כל שהוא (ד) גדול היקף במחיצה של שתי או של ערב וכגון שעירבו: **אמצעי מגופף וחיצונים אין מגופפין.** שהוא רחב מהן והן פתוחין לו במלואו ולדידיה לא הוי מילואו ו): **אין נותנין להם אלא.** בית סאתים לכל קרפף שהרי אין שלשה דיורין באחד דדיורי אמצעי בחיצונים וזיל להכי תרי הוא דאיכא ובאמצעי ליכא אלא חד ואם אחד מהן יותר מבית סאתים הוא אסור ואם אמצעי יותר מבית סאתים כולן אסורין שהרי הן פרוצין לרשות האסורה: **איבעיא להו.** אמצעי מגופף ולא חיצונים ושני אנשים באמצעי ויחיד בזה ויחיד בזה מאי: **אי להכא נפקי כו'.** והנך דאמצעי הואיל ושניהם שולטין לכאן ולכאן שדי תרוייהו להכא ותרוייהו להכא וליהוו שני קרפיפות החיצונים היקף בכל צרכן: **או דילמא.** כולי האי לא מקילינן דנישדינהו להכא ולהכא. וה"נ לא אמרינן דנירמינהו תרוייהו לחד ולמישרי מיהא חד מן החיצונים בכל צורכו דמסתמא הכי ניחא ליה טפי דליהוי חד להכא וחד להכא דלא ניהוי אלא תרי בכל חד דרווח להו לתשמישתייהו מלמהוי תלתא בחד ובאידך לא ניהוי אלא חד: (ה) **ואחד באמצעי.** והוא שליט על החיצונים **וכל היכא דנפיק תלתא הוו.** ושדיא להכא ולהכא או שדיא מיהא לחד מינייהו ונישתרי חד מן החיצונים (ו) בכל צרכי היקף: **או דילמא אימר להכא או להכא.** ולא ידעינן להי מנייהו הלכך אפילו חד נמי לא יהבינן ליה כל צרכו: **והלכתא בעיין לקולא.** שאלותינו אלו להקל:

גידוד

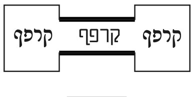

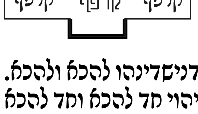

סיכך על גבי אכסדרה שיש לה פצימין. אין נראה כמו שפירש בקונטרס שיש שתי דפנות לאורכה כמבוי מפולש דבפ"ק דסוכה (דף יח:) מהדר ליה אביי לרבא בהא מודינא לך משום דהוי כמבוי מפולש ולא אמרינן פי תקרה יורד וסותם אלא יש לפרש דהוי כמין גאם ואין להאריך:

חציו מקורה גפנים כאן מותר לזרוע כאן. משום פי תקרה אע"ג דלענין שבת לא אמרינן פי תקרה לשמואל אלא כשיש ד' מחיצות לגירסת רבינו חננאל ור"ת [מ"מ] יש לחלק בין כלאים לשבת כדמשמע בפ"ק (דף יא.) ז) והא דקא אמרינן לעיל דקטנה הוי כפתחה של גדולה אף לכלאים מיתורא דקתני במתני' מפני שהיא כפתחה של גדולה משמע ליה לכל מילי הויא כפתחה: **שנים** בזה ושנים בזה. ולא דמי לתשעה בקטנה ויחיד בגדולה דהכא איכא טעמא כדאמר דנפיק להכא ולהכא:

גידוד

עין משפט נר מצוה

יג א מיי' פ"ד מהלכות סוכה הלכה ח סמג עשין מג טוש"ע א"ח סי' תרל סעיף ח:

יד ב מיי' פ"ז מהלכות כלאים הלכה יח:

טו ג מיי' שם הלכה [יא יב] יג ופ"ג שם הלכה [יג] טו [טז] טוש"ע י"ד סי' רצז סעיף כב:

טז ד מיי' פ"ז שם הלכה יא וטוש"ע שם סי' רצו סעיף מב:

יז ה מיי' שם הלכה יב טור ש"ע שם סעיף מג:

יח ו ז מיי' פט"ז מהל' שבת הלכה יד טור ש"ע א"ח סי' שם סעיף ג:

* * *

רב נסים גאון

אמר רב יהודה ג' קרפיפות זה בצד זה כול', נעשו כשיירה ונותנין להן כל צורכן. איתיה לפירושיה בסוף פרק א' דהא מסכתא, יחיד נותנין לו בית סאתים שנים נותנין להם בית סאתים שלשה נעשו שיירא נותנין להן כל צורכן.

* * *

רבינו חננאל

סיכך על גבי אכסדרה שיש לה פצימין כשירה, ואילו השוה פצימיה פסולה. א"ל לדידי כשירה היא, לדידך סלוקי סלקינהו למחיצה. והתנן חצר גדולה שנפרצה לקטנה גדולה מותרת וקטנה אסורה, ואילו השוו גיפופיה גדולה נמי אסורה. ודחינן התם נמי סלוקי סלוקינן למחיצתא. **והתניא** יש במחיצות להקל ולהחמיר. להקל כיצד, כרם הנטוע עד עיקר מחיצה [זורע מעיקר מחיצה ואילך] (וימלך) שאילו אין שם מחיצה מרחיק ד' אמות וזורע, וזו היא מחיצת הכרם להקל. להחמיר כיצד, היה משוך מן הכותל י"א אמה לא יב[י]א זרע לשם, שאילו אין שם מחיצה מרחיק ד' אמות וזורע וזו מחיצת הכרם להחמיר. הנה מצאנו מחיצה לאיסור. **אמר** ליה אדמותבת מברייתא אותיב ממתני', דתנן איזהו מחול הכרם בין הכרם לגדר, אם אין שם י"ב אמה [לא] יביא זרע לשם. היו שם י"ב אמה נותנין לו כדי עבודתו, וזורע את המותר. הנה יש מחיצה לאיסור. אלא סברא הוא כל ארבע אמות וכו'. **אמר רב יהודה ג' קרפיפות כו'.** עד ויחיד בכל קרפיף נעשו שיירא, וכאילו באחד כולן שרויין, ונותנין להן כל צרכן. אבל אם האמצעית מגופף וב' החיצונות אינן מגופפות, ויחיד בכל קרפיף אין נותנין להם אלא בית שש סאתים לכל אחד מהן שאינן שרויין ביחד וכיחידים הן חשובין. **איבעיא** להו ב' בזה הקרפיף וב' בזה הקרפיף ויחיד באמצע מהו, מי אמרינן אי הכין נפיק הא הוו להו ג' ונעשו כשיירא, ואי מהכא נפיק הוו להו נמי ג' ואינון שיירא. או דילמא אימא מהכא אימא מהכא לא אמרינן. שנים באמצע ואחד בזה וכו'. והילכתא דבעיין לקולא. כלומר אמרינן אי מהכא נפיק הוו להו ג' וכן מאידך גיסא ונעשו שיירא, ונותנין להן כל צרכן. **אמר רב חיסדא**

מסורת הש"ס

א) סוכה יח. לקמן צה., ב) כלאים פ"ד מ"א לעיל ג:, ג) נ"ל בזה ויחיד בזה, ד) [דף צה.], ה) בס"א: כגון שלשה, ו) בס"א: מילואן, ז) [עי' תוס' סוכה יח: ד"ה אכסדרה וכו' דפיאות מותר לכלאים וכו' כדאיתא בעירובין לעיל יא.],

* * *

הגהות הב"ח

(א) גמ' לאו היינו טעמא אלא דכל ארבע: (ב) שם כל צורכן (ודאי) תז"מ ונ"ב ס"א אין זה: (ג) רש"י ד"ה אותבן וכו' טפי מברייתא. נ"ב ר"ל מן הברייתא: (ד) ד"ה ויחיד בזה וכו' כל שהוא היקף גדול במחיצה: (ה) ד"ה ואחד וד"ה וכל היכא הד"א: (ו) בא"ד מן החיצונים בהיקף כל צרכו הס"ד:

* * *

מוסף רש"י

סיכך על גבי אכסדרה שיש לה פצימין. כגון חצר המוקפת אכסדרה וסיכך באוירה של חצר וסמך הסכך על שפת קירוי של אכסדרה ואין מחיצות פנימיות מועילות לסוכה, דיש בתקרת האכסדרה יותר מארבע אמות, אבל לצד הסוכה יש לאכסדרה פצימין, עמודין כמין חלונות וביניהם פחות פחות משלשה, כשרה. דאמרינן בהו לבוד (סוכה יח.). **קרחת הכרם ב"ש אומרים כ"ד אמות.** אם קרחתה כ"ד אמות מותר לזרוע שם ואם פחות מכ"ד אמות אסור לזרוע שם, ולקמן מפרש מאי קרחת ומאי מחול (לעיל ג:). **כרם שחרב אמצעיתו.** שהרי יש שם גפנים סביב הקרחה י"ו אמה על י"ו אמה, וכן אם הלכה הקרחה על פני כל רוחב הכרם, שאין שם גפנים אלא מב' צידי הקרחה בעינן י"ו רוחב הקרחה (שם). **אם אין שם ט"ז אמה לא יביא זרע לשם.** אפילו באמה האמצעית, דד' אמות שבצד הכרם מזה וד' אמות שבצד זה אצל הכרם הוו עבודת הכרם דתנן (כלאים פ"ו מ"א) כמה עבודת הכרם (מלא) ד' אמות כמלא בקר וכלים שהיו בוצרים אותה בשוורים ובעגלות ובעת החרישה חורשים אותה בשוורים, הלכך ככרם דמו, ואם נשארו ח' אמות בינתים לבד אותן ד' לכל צד, דכי שדית פלגא להכא ופלגא להכא איכא ד' אמות מקום חשוב לכל חד, לא בטלי לגבי כרם ומותר לזורען, ובציר מח' אמות שדי פלגא להכא ופלגא להכא ליכא ד' אמות מקום חשוב ובטיל לגבי כרם, ולבית שמאי לא חשיב שדה בפחות מח' אמות הלכך כ"ד אמות בעינן, ד' לעבודת הכרם מכאן וכנגדן מכאן, פשו י"ו, שדי ח' להכא וח' להכא, איכא שדה ולא בטלי, אי נמי סבירא להו לבית שמאי עבודת הכרם ח' אמות (לעיל שם). **מחול הכרם בין הכרם לגדר.** דהיינו סביב כמו מחולות (שם). **שאם אין שם י"ב אמה לא יביא זרע לשם.** דד' אמות להדי כותל כיון דלא מיזדרעי משום דוושא דכותל אפקורי מפקר להו, אמצעיות אי איכא ד' אמות חשיב, ואי לא בטיל לגבי כרם, והכא לא בעינן י"ו אמה, שאין האיסור אלא מצד אחד (שם). **היו שם י"ב אמה.** לבית הלל, נותן ד' אמות לעבודת הכרם וזורע השאר (שם).